

СУЗУКИ МЕТОДЪТ И КАК ЕЗИКЪТ ПРИСЪСТВА В НЕГО

Калина Иванова Дечева

АМТИИ „Проф. А. Диамандиев“ – Пловдив, старши преподавател, д-р

Резюме: *Без значение колко спорен или не е Сузуки методът, той има значителен брой последователи. Настоящият труд е опит Сузуки методът да бъде осветлен и интерпретиран от гледна точка на присъствие на езика в него, да се открият подобия при овладяването на нов език, както и да се анализира влиянието на обучението по музика върху процеса на усвояване на чуждия език .*

Ключови думи: *Сузуки метод, овладяване на език, матерен език, повторение, изграждащи детски кубчета.*

SUZUKI METHOD AND THE “MOTHER TONGUE”

Kalina Ivanova Decheva

AMDFA "Prof Asen Diamandiev" – Plovdiv; senior lecturer, PhD

Abstract: *The Suzuki Method, no matter controversial or not, still attracts a considerable amount of followers. The following work is an attempt to clarify and interpret the Suzuki method from a perspective of the presence of language in it, to discover similarities in mastering a new language, as well as to analyze the influence of music education on the process of learning a foreign language.*

Key words: *Suzuki Method, language acquisition, mother tongue, repetition, building block system*

Когато се разглежда взаимовръзката между език и музика, в повечето случаи размислите протичат под какви форми музиката присъства в занятията по английски език - за нейната роля за създаване на релаксиращ фон или за изграждане и дообогатяване на лингвистичната компетентност на обучаваните. Немалък брой неврологични изследвания проучват връзката между музика и мозъчно развитие, като показват корелация между музикални и езикови механизми. Точно този факт се използва от

Сузуки метода. Там езикът, и по-точно усвояването на нов език от невръстно дете, се взима за водеща парадигма при провеждането на музикално обучение.

Целта на настоящата разработка е да погледне от друг ракурс на Сузуки метода. Ракурс, определящ главното място, което езикът заема в разработения от Шиничи Сузуки метод. Аналогията между език и музика е използвана от автора да се принесат етапите от научаването на език при преподаването на музика.

Замисляйки се върху този процес /на усвояване на нов език от малкото дете/, Шиничи Сузуки започва да изгражда своите революционни за времето постулати за изучаване на музика. Пример и вдъхновение за тях са ученици, обичайно считани от техните учители в традиционното училище за „слаби“ и ненадарени, но които все пак са успели да овладеят добре труден език като японски благодарение на своите собствени способности и подкрепата и насърчението от техните близки. [Suzuki Shinichi, 1998]

Кой всъщност е Сузуки? Име, което се знае като дума от почти всеки. Нормално е то да се свързва от широката общност с популярен автомобилен бранд. За хората от музикалните среди то е изпълнено и с друго значение.

Снимка 1: Шиничи Сузуки /източник: интернет/

Шиничи Сузуки е роден преди 120 години Япония в семейство с още единадесет деца. Баща му притежава работилница за изработване на цигулки. Започва да се учи да свири на цигулка сам, без да получава насоки от професионален учител. Вдъхновен е от изпълненията на Миша Елман, когато слуша да свири Аве Мария на запис, и се опитва да имитира чутото. На двадесет и шест години отива да учи в Германия. Със завръщането си в родината Шиничи Сузуки прави струнен квартет с братята си и започва да преподава в музикалните училища в Токио. Оттогава датира и интересът му към музикалното обучение на деца – цигулари. Дори и по времето на Втората световна война Сузуки не спира да преподава. През целия си деветдесет и девет годишен живот той работи, вярвайки в таланта, който индивидът носи още от раждането си.

Шиничи Сузуки развива своите идеи, уповавайки се на твърдото убеждение, че талантът, без значение дали музикален или от друго естество, е нещо, което може да бъде развито у всяко дете. И въпреки добилия популярност термин „Сузуки метод“ Евелин Херман /1971 г./ обобщава, че „ Първо, за да изясним точно понятието – това не е метод на преподаване. Не може да си купите 10 тома от книгите на Сузуки и да станете „Сузуки преподавател“. Доктор Сузуки създаде цяла философия, която, ако бъде разбрана в нейната цялост, може да бъде възприета като житейска философия. Неговият основен стремеж е не да създаде свят от цигулари, а да открие пред малките деца света на красотата навсякъде, където те могат да изпитат велика наслада в техния живот чрез дадените от Бога звуци на музиката.“ [Hermann , 1999]

Всъщност ключът към Сузуки метода е следването на естествения развой, подобно на начина, по който едно малко дете учи език. То слуша и се опитва да повтори чутото, без то винаги да е уместно и правилно в началото. Но детето среща огромна подкрепа и насърчение от семейството и постепенно намира точното място и начин да се изрази. Така, както детето проговаря, то може да учи и музика. Не е необходима никаква неземна лингвистична дарба гукащото бебе да се превърне в говорещо дете. Методът на Сузуки обучава хората, дори и да се счита, че те нямат музикален талант. Много често могат да се чуят твърдения от типа на " На мен езиците не ми вървят". Без значение дали това е чисто субективно усещане или реалност, Сузуки методът може да създаде комфорт на подобен род обучаеми. Абстрахирането от индивидуалните способности по отношение на овладяване на нов език, а просто следвайки естествения ход от полученото натрупване ще премахне излишното напрежение и несигурност, които обичайно съпътстват процеса на усвояване на чужд език.

Сузуки дава за пример самия себе си за начина, по който звучи, когато говори английски език. Интонационното извличане за азиатците е характерно и типично и болшинството от тях са лесно разпознаваеми при комуникация. Затова „е невъзможно да произнасям английски звуци красиво, защото съм отгледан с моя матерен японски, а не английски език.“ [Suzuki Shinichi, 1998]

Наблюденията върху детайлите по усвояване на езика именно мотивират Сузуки да създаде своя Закон за способността /Law of Ability/. Той забелязва, че децата от всички раси и религии научават лесно родния си език. Нещо повече – те го говорят с лекота и все повече го обогатяват. Задавайки си въпроса на какво се дължи това, той намира и отговора – на способностите на всяко дете, които с любов и грижа са развивани още от

деня на раждането. Езиковите способности се обогатяват чрез слушане и практикуване. Според Закона за способността /Law of Ability/ абсолютно същото се отнася и за музикалните способности на индивида. Именно тук и мястото да акцентираме върху разковничето, което привлича вниманието и прави Сузуки метода интересен в неговата реверсивна функция по отношение на чуждоезиковото обучение. Ценното е, че способностите на обучаемите, каквито и да са те, трябва да бъдат развивани. И не просто развивани, а развивани с любов и грижа - с други думи, емпатията е необходимо да присъства във всеки един момент на усвояването и преподаването на чужд език.

В своя научен труд Сузуки поставя следния казус – какво би се получило, ако родителят учи детето си само да говори, без да го учи да слуша какво му се казва. Решението на казуса не би затруднило и най-неизкушения, а именно – не би се получило нещо, което да удовлетвори детето, родителя или трета страна. Със съжаление авторът заключава, че по подобен начин се е преподавала музика в неговото съвремие и със същите неудовлетворителни резултати. [Shinichi Suzuki, 1998] Не е случаен и фактът, че Общоевропейската референтна езикова рамка поставя еднаква тежест върху важността от овладяване добре на четирите способности – четене /Reading/, писане /Writing/, слушане /Listening/, говорене /Speaking/. Паралелът с изводите на Сузуки, макар и направени от него не с лингвистична цел, са видни по отношение на хармонията при усвояване на един език.

Според Сузуки най-добрият начин да се учи музика е да се следват етапите на развитие на детската реч. Както неосъзнато и без насилие децата придобиват компетентност на родния си език, така би трябвало и да бъдат въвеждани в света на музиката. Авторът дава за пример четиригодишно момиченце, което свири концерта на Бах на своята мъничка цигулка – 1/16. От съвсем невръстна възраст тя слушала как нейните брат и сестра също свирят на цигулка. Желанието да ги последва, както и нейният напредък не закъсняват и са напълно закономерни в потвърждение на тезата на Сузуки. [Shinichi Suzuki, 1998] Близостта на двата процеса се допълва от ролята на родителя. Когато детето се учи да говори, неговите родители са напълно въввлечени в тази дейност като ролеви модел, като преподаватели, като публика, която първа чува и подкрепя постижението на малкия човек. Така трябва и да стане, когато детето им започне да се занимава с музика. Почти сходен трябва да е и подходът при усвояване на нов език. Желанието на обучаемия трябва да бъде подкрепено от учителя, независимо

от темпа на усвояване или на получените първоначални резултати, както и внимателно направлявано в уместната посока.

Повторението е твърде съществено при Метода Сузуки и за чуждоезиковото обучение. За когнитивния ефект на повторението /repetition/ в процеса на усвояване на нов език, както и за особената му важност говорят много езиковеди. Те са на мнение, че повторението /repetition/ е един от начините, използвани от мозъка, по естествен път да натрупа информация. Кук прибавя и други преимущества от използването на повторението в класната стая по английски език /English classroom/. Повторението е нещо познато от живота и други типове академична опитност и неговата употреба освобождава напрегнатостта в езиковата класна стая. [Cook, 2000] Практиката на повторение /repetition/ е толкова разпространена в чуждоезиковото обучение, че се приема за нещо присъщо за него. Постулатите на бихевиоризма свързват околната среда с човешкото поведение, изследват неговото влияние върху личността и прокарват идеята, че ученето е в резултат на повтарящо се излагане на дадени стимули. Много преподаватели по чужд език препоръчват повторението /repetition/ на своите ученици за усвояване на нови думи и правилно произношение, например. То се използва и като метод за затвърждаване на наученото, като се осъвременява съобразно изискванията на реалностите и съвремието.

Повторението е и един от крайъгълните камъни в Сузуки метода. Сузуки внимателно трасира пътя на първата дума на малчугана, нейното повтаряне, докато тя стане част от оскъдния му речников запас и прибавянето на следваща и следваща при спазването на абсолютно единтичен алгоритъм, до достигането на необходимото ниво да се води свободна комуникация. Тази система Сузуки методът приема за Изграждаща система на детските кубчета /The Building Block System/. Чрез нея Сузуки учениците лесно учат наизуст и възпроизвеждат музикалните произведения, без да гледат партитури. [*Suzuki Association of the Americas*]

По начина, по който всяко дете първо се научава да говори, а после се ограмотява, така и децата, обучавани по Сузуки метода, първо се научават да свирят на своите инструменти, преди да се научат да четат музика. Важното е никога да не се пренебрегва факторът, че потенциалът на човешкия индивид е безграничен. И като се следват установените и познати стъпки на проговарянето, се премахва напрежението, което априори се предполага при ученето на нещо ново.

Особено интересна особеност на Метода на Сузуки е, че напълно забранява отправянето на директна забележка, когато учениците грешат. Аргументът на неговия създател е, че никой не се кара на бебето, ако то погрешно произнесе дадена дума или я употреби неуместно в определен речеви контекст. Напротив – родителите и близките приемат грешката с умиление като нещо естествено за този етап на развитие. Щом моментен неуспех може да бъде приеман като нормален при растежа и проговарянето, значи може да бъде приеман като такъв в обучението по музика. Добре е подобна нагласа да бъде възприета и като базисна при усвояването на нов език. Търпението, приемането спокойно на неуспехите и липсата на обезсърчаване в комбинация с подкрепящата ведра атмосфера рано или късно водят до напредък и удовлетворяващи резултати.

Шиничи Сузуки умира на деветдесет и девет години, оставяйки след себе си много последователи. Те продължават да работят не само следвайки теориите, които самият Сузуки лансира в средата на 40-те години от миналия век, но и обогатявайки ги ежедневно. Личните постижения на Сузуки са вдъхновяващи за музикалните педагози по целия свят. Неговите оптимизъм и страст променят установените традиции, мотивират не само преподавателите, но също и учениците, и техните родители. Сузуки асоциацията за Америка /SAA – Suzuki Association of America/ е организация, посветила се на разпространението и подкрепата на Сузуки метода.

В заключение, философията „матерен език“, в която децата учат посредством тяхното собствено наблюдение на околната среда, докато усвояват първия си език, е приносът, с който Шиничи Сузуки става световно известен. Кой е можел да очаква, че толкова обикновени и ежедневни неща като процеса, когато детето се учи да говори, могат да подсказват пътя за изграждането на нетрадиционен метод за обучение по музика. Сузуки методът прескача рамките на дефиницията и се превръща във философия. Философия, която увлича след себе си много ученици и преподаватели. Може би защото е започнала от простите неща в живота и очаква от своите последователи да не преследват грешки, да създават атмосфера на взаимна подкрепа и обич и да направят обучението приятно. Последното само по себе си се сблъсква с традиционните представи и нагласи, а всъщност е толкова естествено. Досущ като Сузуки метода.

В началото на изследването си поставихме задача да погледнем на Сузуки метода от гледна точка на езика. Проследихме основополагащото негово влияние по отношение на етапността, надграждащата последователност, повторението и отношението на заобикалящите към овладяващия езика/музиката. Неслучайно в синонима на този метод

присъства терминът „език“ - „подходът на матерния език“ /Mother- tongue approach/, тъй като се следват процедурите, чрез които детето започва да говори родния си език. По подобие на проговарянето ученикът се научава да свири, като имитира записани произведения, които слуша много пъти всеки ден. Както и детето първо се научава как да ползва езика като основно средство за устна комуникация и доста след това се учи как да пише на него, така и Сузуки учениците овладяват техническите трудности на инструмента, преди да се научат да четат ноти.

Макар и спорен, Сузуки методът има своите поддръжници и днес, години след смъртта на своя създател. Дали той е продуктивен, или не, дали неговата полза е по-голяма от вредата, оставяме на специалистите да анализират. Този труд се фокусира върху присъствието на езика и се опита да осветли неговата роля в Сузуки метода, както и на полезността на изводите на Метода за чуждоезиковото обучение. Метод, чието присъствие е неоспорим факт, каквито и да са аргументите на противниците му.

Библиография:

References:

1. Cook G. , *Language Play, Language Learning*, 2000, Oxford University Press
2. ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA
<https://www.britannica.com/biography/Shinichi-Suzuki>
3. Hermann E., *Shinichi Suzuki: The Man and His Philosophy (Revised)*, 1999, Summy – Birchard Music division, Alfred Publishing. Co
4. Landers R. , *Is Suzuki Education Working in America*; Chicago, IL: Daniel Press, 1987
5. Primrose W., *Walk on the North Side* ; Provo, Utah: Brigham Young University Press, 1978
6. Schwarz B., *Great Masters of the Violin* ; New York, NY: Simon and Schuster, 1983
7. Shinichi Suzuki , *Shinichi Suzuki: His Speeches and Essays*, 1998, Summy – Birchard Music division, Alfred Publishing. Co
8. Shinichi Suzuki, *Nurtured by Love*; New York, N.Y.: Exposition Press, 1969
9. Starr W., *The Suzuki Violinist*; Knoxville, T976
10. <http://suzukiassociation.org/teachers/twinkler>. “About the Suzuki Method.” *Suzuki Association of the Americas*, accessed December 28, 2013